

Петренко А. М.,

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України*

ІННОВАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Трансформація викладання психолого-педагогічної підготовки у закладах вищої освіти зумовлена стандартами вищої освіти, спрямованими на формування ключових, фахових і м'яких компетентностей. Це сприяє інноваційності професійної діяльності та створює підґрунтя для відновлення освітнього середовища в умовах сучасних викликів. Особистісно орієнтований, студентоцентрований і персоналізований підходи відповідають цілям сталого розвитку, вимогам ринку праці та суспільним потребам.

Ключові слова: психолого-педагогічні дисципліни; компетентності; особистісно орієнтований, студентоцентрований і персоналізований підходи.

У сучасних умовах розвитку вищої освіти України, що зазнає впливу глобалізаційних процесів, цифрової трансформації та соціальних викликів, зокрема пов'язаних із воєнними діями, виникає потреба в оновленні підходів до викладання психолого педагогічних дисциплін. Освітня система перебуває у стані адаптації до нових форматів, технологій і запитів суспільства, що ставить перед закладами вищої освіти (ЗВО) завдання забезпечити розвиток компетентних, відповідальних, стійких і інноваційно орієнтованих фахівців. У цьому контексті викладання психолого-педагогічних дисциплін постає важливим стратегічним вектором модернізації освітнього процесу, здатним забезпечити реальну відповідність освіти потребам XXI століття [1, 3].

Аналіз наукових джерел і нормативних документів підтверджує, що виклики глобалізації та прискорення технологічний розвиток зумовлюють необхідність переосмислення традиційної логіки підготовки здобувачів вищої освіти. У Єреванському [4]. та інших комюніке підкреслюється важливість студентоцентрованого навчання, яке розглядається не лише як методика, а як культурна парадигма роз-

витку університетів. Вітчизняні соціальні обставини, зокрема наслідки війни, посилюють значущість психологічної підтримки, розвиток емоційної саморегуляції, соціальної відповідальності, здатності до рефлексії та критичного мислення здобувачів освіти – компетентностей, безпосередньо пов'язаних із психолого педагогічною підготовкою.

Проведений аналіз стандартів вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня за непедагогічними спеціальностями (62,5% від загальної кількості стандартів) засвідчив, що психолого педагогічна складова є важливою для широкого спектра спеціальностей. Зокрема, результати навчання включають комунікативні, етичні, психологічні, соціальні та просвітницькі компетентності, що визначають здатність здобувачів до ефективної взаємодії, роботи в команді, лідерства, вирішення конфліктів, управління поведінковими аспектами безпеки та розвитку готовності до навчання інших на робочому місці. Це підтверджує значну роль психолого педагогічних дисциплін як фундаменту професійної діяльності незалежно від профілю підготовки фахівців [2].

Окремої уваги заслуговує виявлена недостатня репрезентація емоційної та соціальної компетентності в освітніх стандартах. Це свідчить про необхідність оновлення змісту психолого педагогічних дисциплін із фокусом на розвиток емоційного інтелекту, емпатії, толерантності, кроскультурної взаємодії та психологічної стійкості – компетентностей, які мають ключове значення для сталого розвитку особистості й суспільства. Особливо важливо формувати meta skills (креативність, адаптивність, рефлексивність, здатність до самонавчання, самоорганізації), адже вони забезпечують гнучкість професійного мислення та конкурентоспроможність випускника у сучасних умовах.

Нами обґрунтовано концептуальну рамку особистісно орієнтованого викладання, яка інтегрує цільовий, змістовий, процесуальний, суб'єктний, результативний та адаптивний компоненти [2]. Такий підхід дозволяє презентувати психолого педагогічну підготовку як цілісну систему, яка сприяє формуванню професійної, особистісної та громадянської зрілості студентів. У цьому контексті особливо значення мають активні, практико орієнтовані й інтерактивні методи навчання, що передбачають включення реальних кейсів, симуляцій, проектних завдань, а також розвиток навичок саморефлексії.

Особистісно орієнтоване та активно поширюване студентоцентроване і персоналізоване викладання забезпечують гуманізацію освітнього процесу, сприяють розширенню освітньої автономії здобувачів освіти, підтримують індивідуальні траєкторії їхнього розвитку та формують здатність до прийняття рішень, відповідальної поведінки і конструктивної взаємодії в умовах невизначеності. Важливим є і підсилення ролі викладача як фасилітатора, ментора та партнера, що створює умови для особистісного зростання кожного випускника ЗВО.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що зазначені вище підходи (особистісно орієнтований, студентоцентрований, персоналізований) до викладання, є перспективним напрямом трансформації психолого-педагогічної підготовки у ЗВО, який відповідає цілям сталого розвитку, вимогам сучасного ринку праці й суспільним потребам. Водночас включення психолого-педагогічних дисциплін в освітньо-професійні програми підготовки всіх фахівців у ЗВО зумовлено стандартами вищої освіти задля забезпечення формування ключових, фахових і м'яких компетентностей, що сприяє інноваційності професійної діяльності та створює підґрунтя для відновлення освітнього середовища в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Г., Луговий В. І., Саух П. Ю. Вища освіта України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення: виклики і відповіді. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. Т. 5. № 2. С. 1–15. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5228>.
2. Петренко Л. М., Зеліковська, О. О. Особистісно орієнтоване викладання як вектор трансформації психолого-педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти. *Освітня аналітика України*. 2025. № 4(36). С. 96–112. DOI: <https://doi.org/10.32987/-2617-8532-2025-4-96-112>.
3. Шатирко Л. О. Виклики війни, їх відображення в освітньому просторі: психологічні інтерпретації. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. Т. 6. № 2. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6231>.
4. Yerevan Communiqué 2015 on the European Higher Education Area: approved by Ministers of Education and Science of the Bologna Process Participating Countries. Yerevan, 14–15 May 2015. URL: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/-YerevanCommuniquéFinal_613707.pdf [Accessed 11 Mar. 2026].

The transformation of teaching psychological-pedagogical training in higher education institutions is driven by higher education standards aimed at developing key, professional, and soft competencies. This fosters innovation in professional activities and lays the foundation for rebuilding the educational environment amid contemporary challenges. Person-oriented, student-centered, and personalized approaches align with sustainable development goals, labor market requirements, and societal needs.

Key words: *psychological-pedagogical disciplines; competencies; person-oriented, student-centered, personalized approaches.*

Сабадаш А. М.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Науковий керівник: Лебідь І. Ю.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Розглянуто сутність та особливості впровадження інноваційного менеджменту у системі середньої освіти. Проаналізовано основні підходи до управління інноваційною діяльністю закладів освіти, визначено педагогічні умови ефективної реалізації інноваційного менеджменту. Окреслено модель управління інноваційними процесами у закладах загальної середньої освіти та її структурні компоненти. Доведено, що інноваційний менеджмент є важливим чинником модернізації освітньої системи, підвищення ефективності діяльності освітніх установ і професійної компетентності керівників.

Ключові слова: *інновація, інноваційна діяльність, освітній менеджмент, управління освітою, заклад загальної середньої освіти.*

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується значними соціально-економічними трансформаціями, що зумовлюють необхідність модернізації національної